

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Baricovej a členov senátu JUDr. Jozefa Hargaša a JUDr. Jaroslavy Fúrovej v právnej veci navrhovateľov – 1/ **M.**, **bytom V.**, 2/ **M.**, rod. J., bytom V. a 3/ **M.**, rod. J., bytom V., zastúpených **JUDr. T.**, advokátom so sídlom v K, Ž., proti odporcovi **Obvodnému pozemkovému úradu Košice - mesto**, Košice, Popradská č. 78, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu číslo 503/21/2008-Kos z 13. februára 2008 o odvolaní navrhovateľov proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 5. júna 2008, č. k. 6Sp 5/2008-21, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 5. júna 2008, č. k. 6Sp 5/2008-21 **z m e ň u j e** tak, že rozhodnutie odporcu číslo 503/21/2008-Kos z 13. februára 2008 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** odporcovi na ďalšie konanie.

Navrhovateľom náhradu trov konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom krajský súd podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) ako vecne správne potvrdil rozhodnutie odporcu, ktorým v konaní podľa § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z. z.“) rozhodol, že navrhovatelia ako oprávnené osoby spĺňajú podmienky podľa § 3 ods. 1 písm. o/ cit zákona a priznal im právo na náhradu podľa § 6 ods. 2 zákona za pozemok v katastrálnom území K (T.), PKV č. X., parcela číslo 5104 – roľa o výmere 1056 m², a to každému v 1/4, lebo pozemok je vo vlastníctve právnickej osoby okrem povinnej osoby (§ 4 ods. 1) a podľa § 6 ods. 1 písm. a/ k takému pozemku nie je možné navrátiť vlastníctvo. Odporca svoje rozhodnutie odôvodnil tak, že časť parcely č. 5104 vo výmere 890 m² prešla na štát len na základe geometrického plánu a tým je splnená podmienka pre priznanie nároku na náhradný pozemok podľa § 3 ods. 1 písmeno o/ zákona č. 503/2003 Z. z. – prevzatie nehnuteľnosti bez právneho dôvodu.

Krajský súd stotožniac sa so skutkovým i právnym posúdením veci odporcom svoje rozhodnutie odôvodnil ustanoveniami § 2 ods. 1, 2, § 3 ods. 1, § 6 ods. 1 písm. a/ a ods. 2, 4 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z., keď na základe zisteného skutkového stavu vyhodnotiac dôkazy vykonané v priebehu správneho i súdneho konania jednotlivo i v ich vzájomnej súvislosti, dospel k záveru, že „*v danom prípade sú splnené zákonné podmienky pre priznanie nároku navrhovateľky na náhradu za pozemok v katastrálnom území K - J., PKV č. X., parc. č. 8049, o výmere 2539 m², a to konkrétne za podiel 1/3 z podielu z pôvodného vlastníka (1/4), t. j. 1/12 z vyvlastnenej výmery 2539 m². Z týchto dôkazov teda nepochybne vyplýva, že navrhovateľka splnila obligatórne podmienky v zmysle § 6 ods. 2 zákona.*“

Účastníkom náhradu trov konania nepriznal podľa § 142 ods. 1 OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP.

Proti tomuto rozsudku podali navrhovatelia v zákonnej lehote odvolanie domáhajúc sa jeho zrušenia a vrátenia veci súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Uviedli, že opravný prostriedok proti rozhodnutiu odporcu podali z dôvodu, že im týmto rozhodnutím bolo priznané právo na náhradu za pozemok podľa § 6 ods. 2 písm. c/ zákona č. 503/2003 Z. z., avšak táto náhrada bola priznaná navrhovateľom ako oprávneným osobám vo väčšom rozsahu ako im patrí, nakoľko vyvlastnená im bola de facto len časť pozemnoknižnej parcely v K č.

5104 v katastrálnom území T. o výmere 166 m² československého štátu – S. a nie o výmere 1056 m², ktorá je uvedená v napadnutom rozhodnutí odporcu.

V odvolaní namietali, že rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a taktiež v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 písm. f/ OSP.

Poukazovali na to, že dňa 4.6.2008 doručili Krajskému súdu v Košiciach ospravedlnenie svojej neúčasti na pojednávaní a požiadali o odročenie pojednávania na iný neskorší termín, ktorú žiadosť odôvodnili tým, že si zvolili právneho zástupcu a vzhľadom na zložitosť prejednávanej veci a krátkosť časového úseku medzi zvolením právneho zástupcu a termínom pojednávania nemal tento možnosť sa na predmetné pojednávanie pripraviť a pre svoje pracovné záväzky sa ho nemohol zúčastniť. Krajský súd Košice však pojednávanie neodročil a rozhodol na pojednávaní dňa 5.6.2008 bez prítomnosti navrhovateľov. Navyše, napriek spomínanému ospravedlneniu neúčasti navrhovateľov na pojednávaní a ich žiadosti o odročenie pojednávania, ktorá bola Krajskému súdu doručená dňa 4.6.2008, táto sa v spise vedenom na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 6Sp 5/2008 vôbec nenachádza a krajský súd sa s ňou v zápisnici z pojednávania nijako nevysporiadal. V zápisnici z predmetného pojednávania nie je uvedené, že navrhovatelia ani ich právny zástupca nie sú prítomní.

Zároveň podľa navrhovateľov Krajský súd v Košiciach pri rozhodovaní o veci taktiež vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, keď sa stotožnil s názorom odporcu, že sú splnené podmienky na aplikáciu § 3 ods. 1 písmeno o/ zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom; prevzatie nehnuteľnosti bez právneho dôvodu. Podľa navrhovateľov v danom prípade nie je možné aplikovať ustanovenia § 3 zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom, nakoľko v inkriminovanom období navrhovateľom nebolo nikdy odňaté vlastnícke právo k parcele č. 5104 v katastrálnom území T. nad výmeru 166 m² žiadnym spôsobom, pozemok je t. č. v držbe Mesta K. a navyše v evidencii nehnuteľností vedenej Katastrálnym úradom v Košiciach, Správou katastra Košice na liste vlastníctva č. X., katastrálne územie T. sú ako vlastníci k predmetnej pozemnoknižnej parcele registra „E“ č. 5104 vedení navrhovatelia v spoluvlastníckom podiele každý po ¼. Výmera predmetnej parcely na LV X. je 3574 m². Pôvodná výmera predmetnej parcely bola 3740 m². Z tejto bolo vyvlastnených 166 m². Rozdielu medzi pôvodnou a vyvlastnenou výmerou parcely presne zodpovedá výmera 3574 m², ktorej vlastníckmi podľa LV X. sú navrhovatelia. V tomto smere poukazovali aj na

hodnovernosť a záväznosť údajov katastra podľa ustanovenia § 70 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností (ďalej len „katastrálny zákon“). Namietali, že obvodný pozemkový úrad nemôže v zmysle zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom určiť, že vlastnícke právo k parcele 5104 o výmere 1056 m² patrí Mestu K., nakoľko vlastníkmi celého zostatku výmery podľa uvedeného LV sú navrhovatelia. Obvodný pozemkový úrad nedisponuje právomocou rozhodovať o určení vlastníckeho práva a taktiež nemôže rozhodovať o preukázaní hodnovernosti a záväznosti údajov katastra, nakoľko to nie je v jeho právomoci. Podľa navrhovateľov údaje nachádzajúce sa v katastri nehnuteľností vedenom Katastrálnym úradom v Košiciach, Správou katastra Košice na liste vlastníctva č. 12576, katastrálne územie T. parcely č. 5500/1 a 4304/2 nie sú určené v digitálnej forme obnovou katastrálneho operátu novým mapovaním vykonaným po účinnosti tohto zákona. Nemožno ich preto posúdiť ako záväzné. Planimetrické zistenie výmery, na ktoré sa napadnuté rozhodnutie obvodného pozemkového úradu odvoláva nie je v zmysle § 70 katastrálneho zákona právne záväzné.

Poukazovali i na to, že zo žiadosti o zápis vlastníckeho práva do evidencie nehnuteľností zo dňa 12.6.1986 spoločnosťou S. je zrejmé, že žiadateľ žiada o zápis prechodu vlastníckeho práva len k vyvlastnenej časti parcely 5104 o výmere 166 m², ktorá bola aj príslušnou evidenciou nehnuteľností zapísaná na LV č. X. Ani v preberacom protokole v zmysle zákona SNR č. 138/1991 Zb. z 27.10.1992 nie je zrejímavá nijaká zmena výmery vyvlastnenej plochy. Z uvedeného je zrejmé, že zostatok výmery pozemnoknižnej parcely registra „E“ č. 5104 v rozhodujúcom období od 25.2.1948 do 1.1.1990 na štát alebo inú právnickú osobu neprešiel, a preto nie je možné na usporiadanie vlastníckych vzťahov k zostatku parcely nad výmeru 166 m² aplikovať zákon o navrátení vlastníctva k pozemkom.

Navrhovatelia preto tvrdia, že právne posúdenie veci obvodným pozemkovým úradom, s ktorým sa stotožnil Krajský súd v Košiciach, že časť parcely o výmere 1056 m² prešla na štát len na základe grafickej časti geometrického plánu, je podľa názoru navrhovateľov nesprávne, nakoľko geometrický plán nie je titulom nadobudnutia vlastníckeho práva, a preto nemožno odvodzovať vznik vlastníckeho práva od jeho grafickej časti. Taktiež nie je nikde v právnom poriadku SR zakotvená prednosť grafickej časti geometrického plánu pred písomnou a preto navrhovateľom nie je zrejmé, prečo posúdil tak obvodný pozemkový úrad ako aj Krajský súd v Košiciach túto časť ako právne záväznú pre posúdenie výmery prevzatej plochy. Zdôraznili, že písomná a grafická identifikácia parcely vyhotovená Správou katastra Košice pod číslom K1:855/2004-II dňa 4.10.2005 taktiež

potvrďuje fakt, že zanikla časť parcely o výmere 166 m² vyvlastnením a konštatuje nesúlad medzi písomnou a grafickou časťou geometrického plánu. Ani písomná identifikácia parcely Správou katastra Košice nie je meritórnym rozhodnutím o vlastníckom práve a nijako z nej nevyplýva, že došlo k prechodu vlastníckeho práva z navrhovateľov na štát alebo inú právnickú osobu v rozhodujúcom období od 25.2.1948 do 1.1.1990.

Odporca vo vyjadrení k odvolaniu sa plne stotožnil s právnym názorom Krajského súdu v Košiciach obsiahnutým v napadnutom rozsudku č. k. 6Sp 52008-21 zo dňa 5. júna 2008. K svojmu rozhodnutiu uviedol, že vychádzal z identifikácie parciel vyhotovenej Správou katastra Košice pod č. j. K1:855/2004-II zo dňa 4.10.2005, podľa ktorej pôvodnú pozemnoknižnú parcelu č. 5104, zapísanú v PKV č. X., kat. územie K. tvorí parcela registra E KN č. 5104, pozostávajúca z časti parciel registra C KN č. 5502, č. 5501, č. 5654/2 a časti parciel registra a C KN č. 5500/1 a č. 4304/2, ktoré sú vo vlastníctve Mesta K. a sú zapísané v liste vlastníctva č. 12576. Podľa uvedenej identifikácie časť z pôvodnej parcely na základe geometrického plánu č. 241-1-3601-121-77 o výmere 166 m² zanikla v stave C KN titulom č. Výst. 319/1984-Le zo dňa 29.5.1984 (zb. 1. 460/88-KVP). Zároveň je však v identifikácii uvedená poznámka, že podľa geometrického plánu č. 241-1-3601-121-77 časť parcely odčlenená z pozemnoknižnej parcely č. 5104 je o výmere 166 m², čo je v nesúlade s grafickou časťou uvedeného geometrického plánu, výmera uvedenej odčlenenej časti určená v geometrickom pláne ako časť „a“ planimetricky je 1056 m². Poukázal na to, že uvedená identifikácia parciel bola vyhotovená pre účely zákona č. 503/2003 Z. z. a sú v nej uvedené údaje, ktoré vychádzajú z dokladov, ktoré sa nachádzajú v zbierke listín katastra a údaje o parcelách a vlastníckych vzťahoch k nim, vrátane titulu prechodu nehnuteľnosti. Z predmetnej identifikácie parciel (písomnej aj grafickej časti) je nepochybné, že časť parcely vo výmere 166 m² bola vyvlastnená rozhodnutím č. Výst. 319/1984-Le zo dňa 29.5.1984, a zároveň, že z dôvodu nesúladu s grafickou časťou geometrického plánu došlo k prechodu nehnuteľnosti na štát vo väčšej výmere a to vo výmere 1056 m². Na zápis do evidencie nehnuteľností bolo predložené vyvlastňovacie rozhodnutie spolu s geometrickým plánom č. 241-1-3601-121-77. Nakoľko bol nesúlad medzi písomnou a grafickou časťou tohto plánu, pokiaľ išlo o parcelu č. 5104, pri zápise sa vychádzalo z grafickej časti geometrického plánu, ktorou sa z pôvodnej parcely odčlenila výmera 1056 m². Uvedenú skutočnosť potvrďuje identifikácia parciel vyhotovená Správou katastra Košice pod č. j. K1:855/2004-II zo dňa 4.10.2005.

Oporca vo svojom vyjadrení ďalej uviedol, že nerozhodoval o vlastníctve Mesta K. k parcelám registra C KN č. 5500/1 a č. 4304/2. Vlastnícke právo k týmto parcelám je evidované v liste vlastníctva č. X., k. ú. T. a vlastníkom týchto parciel je Mesto K. Podľa identifikácie parciel časti parciel C KN č. 5500/1 a č. 4304/2, ktoré sú súčasťou pozemnoknižnej parcely č. 5104, predstavujú výmeru 1056 m². Vlastnícke právo k zvyšnej časti parcely č. 5104 zostalo zachované. Výmera parcely E KN č. 5104 podľa listu vlastníctva č. X. je 3574 m². Podľa § 70 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam v znení neskorších predpisov hodnoverným a záväzným údajom katastra je výmera parcely vtedy, ak je určená v digitálnej forme obnovou katastrálneho operátu novým mapovaním vykonaným po účinnosti tohto zákona. Vzhľadom na uvedené, výmera parcely E KN č. 5104 nie je záväzným a hodnoverným údajom katastra a nie je možné sa na ňu odvolávať.

Podľa odporcu, nakoľko si navrhovatelia uplatnili nárok na celú výmeru parcely a nie len na výmeru 166 m² uvedenú vo vyvlastňovacom rozhodnutí č. Výst. 319/1984-Le zo dňa 29.5.1984, Obvodný pozemkový úrad Košice – mesto musel riešiť napadnutým rozhodnutím celú výmeru parcely, u ktorej došlo k prechodu vlastníckeho práva na štát (1056 m²).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací prejednal vec na odvolacom pojednávaní podľa § 250ja ods. 3 veta druhá OSP v neprítomnosti účastníkov a právneho zástupcu navrhovateľov, ktorí sa na odvolacie pojednávanie napriek riadne vykázanému doručeniu predvolania nedostavili, keď právny zástupca navrhovateľov svoju neúčast' telefonicky ospravedlnil (§ 205g ods. 2 OSP a § 211 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľov je dôvodné.

Vzhľadom na námietky navrhovateľov sa odvolací súd sa v prvom rade zaoberal odňatím možnosti konať pred súdom postupom krajského súdu, ktorý napriek ospravedlneniu neprítomnosti navrhovateľov so žiadosťou o odročenie pojednávania z dôvodu, že si pre účely tohto konania zvolili právneho zástupcu, vec prejednal a rozhodol v ich neprítomnosti.

K tejto námietke odvolací súd uvádza, že zákonná úprava správneho súdnictva je obsiahnutá v piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, kde v ustanovení § 250g ods. 2 OSP je priamo upravený postup súdu v prípade, ak sa účastník na pojednávanie nedostaví.

Podľa § 250g ods. 2 OSP ak sa účastníci na pojednávanie nedostavia, môže sa vec prejednať v ich neprítomnosti; konanie sa nesmie z tohto dôvodu prerušiť.

Odhliadnuc od toho, že ospravedlnenie neúčasti navrhovateľov a ich právneho zástupcu z ústneho pojednávania konaného dňa 5. júna 2008 sa v súdnom spise nenachádza, z osobitnej úpravy § 250g ods. 2 vyplýva, že ustanovenie § 101 ods. 2 veta druhá OSP sa v správnom súdnictve nepoužije, avšak odročenie pojednávania pre neprítomnosť účastníka z dôležitých dôvodov nemožno vylúčiť, ak by účastníkovi mohla byť odňatá možnosť konať pred súdom.

Z obsahu zápisnice o pojednávaní na krajskom súde dňa 5. júna 2008 (č. 1. 19) súdneho spisu vyplynulo, že krajský súd nariadil vec prejednať v neprítomnosti navrhovateľov po zistení ich neprítomnosti.

Aj v prípade, že by krajský súd mal ospravedlnenie k dispozícii, je vecou jeho zváženia, či v takomto prípade bude akceptovať žiadosť navrhovateľov o odročenie pojednávania. Navrhovatelia predvolanie na ústne pojednávanie pred prvostupňovým súdom nariadené na deň 5. júna 2008 obdržali dňa 20. mája 2008, mali teda dostatočný časový priestor na zvolenie si právneho zástupcu.

Preto skutočnosť, že krajský súd vec prejednal a rozhodol bez prítomnosti navrhovateľov odvolací súd v danej veci nepovažoval za takú vadu konania, ktorá sama osebe by bola dôvodom na zrušenie prvostupňového rozsudku podľa § 221 ods. 1 písm. f/ OSP.

Krajský súd v Košiciach sa však v konaní dopustil iných závažných chýb, ktoré odvolací súd považuje za potrebné vytknúť.

Predovšetkým závažnou procesnou vadou bolo, porušenie ustanovenia § 250m ods. 3 OSP, podľa ktorého účastníkmi konania sú tí, ktorí nimi sú v konaní na správnom orgáne, a správny orgán, ktorého rozhodnutie sa preskúmava.

Z obsahu administratívneho spisu vyplynulo, že účastníkom administratívneho konania bol aj Slovenský pozemkový fond Bratislava – regionálny odbor Košice, s ktorým súd prvého stupňa nekonal, nepredvolal ho na pojednávanie, ani mu nedoručil rozsudok.

Druhou závažnou vadou bolo, že odôvodnenie na strane 7 rozsudku, podľa ktorého „v danom prípade sú splnené zákonné podmienky pre priznanie nároku navrhovateľky na náhradu za pozemok v katastrálnom území K - J., PKV č. X., parc. č. 8049, o výmere 2539 m², a to konkrétne za podiel 1/3 z podielu z pôvodného vlastníka (1/4), t. j. 1/12 z vyvlastnenej výmery 2539 m². Z týchto dôkazov teda nepochybne vyplýva, že navrhovateľka splnila obligatórne podmienky v zmysle § 6 ods. 2 zákona.“ nekorešponduje s preskúmanou vecou, čo robí rozhodnutie nezrozumiteľným.

Uvedené vady mohli mať síce za následok zrušenie prvostupňového rozsudku, keby odvolací súd po preskúmaní aj rozhodnutia a postupu správneho orgánu nebol zistil, že pre potvrdenie rozhodnutia odporcu neboli dané zákonné dôvody.

Zákon č. 503/2003 Z. z. je jedným zo zákonov reštitučného charakteru, ktorého cieľom je spolu s ostatnými reštitučnými zákonmi zabezpečiť tzv. reštitučné procesy zmiernenia niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v zákone presne ustanovenom období vo vzťahu k presne vymedzenému okruhu osôb a na základe v zákone taxatívne ustanovených prípadov straty majetku. Preto pri aplikácii jeho ustanovení treba postupovať veľmi citlivo, aby nedošlo k ďalším krivdám.

Zákon č. 503/2003 Z. z. v § 1 upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu (zákon č. 229/1991 Zb. a § 37 až 39 zákona SNR č. 330/1991 Zb.). Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria

- a) poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria,
- b) lesný pôdny fond.

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. právo na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa tohto zákona môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území a ktorej pozemok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 (ďalej len „rozhodujúce obdobie“) spôsobom uvedeným v ustanovení § 3.

Zákonodarca v záujme zabezpečenia princípu legality v ustanoveniach § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z. zakotvil rozhodovaciu právomoc správneho orgánu – pozemkového úradu pri rozhodovaní o navrátení vlastníctva k pozemku alebo o priznaní práva na náhradu

za pozemok. Správne konanie pred pozemkovým úradom sa začína doručením návrhu oprávnenej osoby podľa § 5 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z., podľa § 5 ods. 3 zákona sa na konanie podľa odseku 2 vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

To znamená, že povinnosťou pozemkového úradu pri rozhodovaní podľa § 5 ods. 2 je postupovať podľa jednotlivých ustanovení zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“) a pri ich aplikácii vychádzať zo základných zásad správneho konania (§ 3 správneho poriadku). Správny orgán je viazaný zásadou zákonnosti (§ 3 ods. 1 správneho poriadku), v intenciách ktorej je povinný v konaní a pri rozhodovaní zachovať procesné predpisy ako aj predpisy hmotnoprávne. Musí postupovať v konaní tak, aby zabezpečoval ochranu práv osôb a súčasne vyžadoval plnenie ich povinností v nadväznosti na ochranu záujmov štátu a spoločnosti. Ide o presadzovanie cieľov hmotnoprávnej úpravy v konkrétnej veci.

Zásada materiálnej pravdy je upravená najmä v ustanovení § 3 ods. 4 správneho poriadku a ďalej konkretizovaná v ďalších ustanoveniach správneho poriadku (§ 32 a § 46 správneho poriadku). Zásadu materiálnej pravdy treba aplikovať spolu so zásadou zákonnosti a zásadou voľného hodnotenia dôkazov (§ 34 ods. 5 správneho poriadku), ktoré sú vlastne jej základom. Táto zásada vyslovuje požiadavku, podľa ktorej správny orgán je povinný zistiť skutočný stav veci, teda subsumuje aj požiadavku zistiť úplný a presný stav veci. Za zistenia skutočného stavu veci treba považovať zistenie všetkých skutočností, ktoré sú podľa príslušného hmotnoprávneho predpisu právne významné.

Povinnosťou správneho orgánu je zistiť všetky právne rozhodné skutočnosti bez ohľadu na to, v čí prospech svedčia. Z povinnosti správneho orgánu zistiť úplný stav veci tiež vyplýva, že správny orgán nie je viazaný návrhmi účastníkov konania na vykonanie dôkazov (§ 32 ods. 1 správneho poriadku). Stav veci sa musí zistiť súčasne presne, čo znamená, že musí zodpovedať reálnej skutočnosti. Zistenie úplného a presného stavu vecí je základným predpokladom zákonnosti a správnosti rozhodnutia správneho orgánu.

Správny orgán je povinný hodnotiť každý dôkaz samostatne a potom všetky dôkazy vo vzájomnej súvislosti. Vyhodnotenie dôkazov musí správny orgán náležite odôvodniť v odôvodnení rozhodnutia (§ 34 ods. 5 a 47 ods. 3 správneho poriadku).

Podľa § 3 ods. 1 zákona písm. m/ a písm. o/ č. 503/2003 Z. z. oprávneným osobám sa navráti vlastníctvo k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku vyvlastnenia bez vyplatenia náhrady (písm. m/), prevzatia nehnuteľnosti bez právneho dôvodu (písm. o/).

Predpokladom navrátenia vlastníctva podľa § 3 ods. 1 písm. m/ zákona č. 503/2003 Z. z. oprávneným osobám je, že došlo k vyvlastneniu za náhradu a tá vyplatená nebola. Vlastníctvo nemožno navrátiť, ak náhrada bola uložená do notárskej úschovy a po uplynutí kadučnej lehoty pripadla štátu.

Predpokladom navrátenia vlastníctva podľa § 3 ods. 1 písm. o/ zákona č. 503/2003 Z. z. oprávneným osobám je, aby pozemok v zákonom stanovenom období, t. j. v čase od 25.2.1948 do 1.1.1990 prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu bez právneho dôvodu.

Obsahom administratívneho spisu mal odvolací súd za preukázané, že navrhovatelia ako oprávnené osoby po pôvodnej vlastníčke D. J. ešte aj spolu s M. (ktorý však nie je občanom Slovenskej republiky, a preto nemôže byť oprávnenou osobou podľa § 2 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z., o čom odporca aj rozhodol rozhodnutím č. 503/22/2008-Kos z 13. februára 2008) uplatnili u odporcu dňa 22. decembra 2004 nárok na navrátenie vlastníctva v zmysle zákona č. 503/2003 Z. z. a to k parcele č. 5104 – roľa o výmere 3740 m² na základe rozhodnutia o vyvlastnení L. Výst 319/1984 z 25.5.1984 (správne malo byť 29.5.1984).

Z vyvlastňovacieho rozhodnutia vydaného býv. Obvodným národným výborom, odborom výstavby, územného plánovania a architektúry Košice II pod č. Výst 319/1984-Le dňa 29. mája 1984 bolo o. i. zistené, že v prospech Čsl. štátu – S. sa od D. rod. M. (právnej predchodkyne navrhovateľov) z 1/1 role X. (č. PKN) parc. č. 5104 o výmere 3740 vyvlastňuje 166 m² za 66,40 Kčs. Náhrada za vyvlastnené pozemky sa určila podľa vyhl. č. 47/1969 Zb. o cenách stavieb v osobnom vlastníctve a o náhradách pri vyvlastňovaní nehnuteľností za 1 m² pozemku 0,40 Kčs a činila 167.607,80 Kčs s tým, že ju uhradí finančný odbor NVMK resp. splnomocnený investor S. do 30 dní od nadobudnutia právoplatnosti vyvlastňovacieho rozhodnutia; v prípadoch nezistenia vlastníctva pozemkov alebo terajšieho bydliska vlastníkov, finančná úhrada bude uložená do depozitu Štátneho notárstva Košice-mesto.

Odporca vychádzajúc z názoru, že zo žiadosti navrhovateľov nevyplýva, že by z parcely č. 5104 uplatnili nárok len na 166 m² a že podľa písomnej a grafickej identifikácie parcely vyhotovená Správou katastra Košice pod č.j. K1: 855/2004-11 dňa 4.10.2005 časť parcely č. 5104 vo výmere 890 m² prešla na štát len na základe geometrického plánu, mal za to, že je splnená podmienka pre priznanie nároku podľa § 3 ods. 1 písm. o/ zákona č. 503/2003 Z. z. – prevzatie nehnuteľnosti bez právneho dôvodu. Na základe identifikácie parciel, ktorú vydala Správa katastra Košice dňa 4.10.2005 mal za to, že časť pôvodnej parcely č. 5104, u ktorej došlo ku prechodu vlastníctva, je ku dňu účinnosti zákona č. 503/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov vo vlastníctve Mesta K. (list vlastníctva č..X.), t. j. právnickej osoby, ktorá nie je povinnou osobou na navrátenie vlastníctva k pozemkom v zmysle § 4 ods. 1 zákona.

Podľa názoru odvolacieho súdu odporca pri vydaní rozhodnutia nepostupoval podľa citovaných ustanovení zákona č. 503/2003 Z. z. ani uvedených ustanovení správneho poriadku a potrebné relevantné dôkazy v záujme náležitého ozrejmeneia skutkového stavu veci nevykonával. Pri svojom rozhodovaní odporca vychádzal prakticky iba z identifikácie parcely č. 5104 vyhotovenej Správou katastra Košice pod č. j. K1: 855/2004-11 dňa 4.10.2005, pričom sa náležite nevyporiadal s uplatneným nárokom navrhovateľov z titulu vyvlastnenia časti nehnuteľnosti bez vyplatenia náhrady, na ktoré okolnosti nevykonával nijaké dokazovanie, a pokiaľ ide o titul prevzatia nehnuteľnosti bez právneho dôvodu, nijako neskúmal, či k tomuto došlo v rozhodnom období. Z obsahu spisu je zrejmé, že Mesto Košice o zápis nehnuteľností, súčasťou ktorých malo byť aj sporných 890 m² požiadala až v roku 1993 a že navrhovatelia sú v katastri nehnuteľností naďalej vedení ako spoluvlastníci parcely č. 5104 o výmere 3574 m² – vedenej ako orná pôda v zastavanej časti obce. Preto právny záver urobený v rozhodnutí odporcu je predčasný a nemá oporu v zistenom stave veci.

Na tom nič nemení ani poukaz na ustanovenie § 70 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z. z., podľa ktorého údaje katastra, a to údaje o právach k nehnuteľnostiam, parcelné číslo, geometrické určenie nehnuteľnosti, druh pozemku, geometrické určenie a výmera katastrálneho územia, názov katastrálneho územia, výmera poľnohospodárskej jednotky alebo lesnej hospodárskej jednotky, alebo organizačnej jednotky, údaje o základných a podrobných polohových bodových poliach, údaje o bodových poliach, ako aj štandardizované geografické názvy sú hodnoverné a záväzné, ak sa nepreukáže opak. Hodnoverným a záväzným údajom

katastra je aj výmera parcely, ak je určená v digitálnej forme obnovou katastrálneho operátu novým mapovaním vykonaným po účinnosti tohto zákona.

V zmysle citovaného zákonného ustanovenia hodnovernosť údajov katastra prakticky možno vyvrátiť len verejnou listinou, čo v praxi je vo veľkej väčšine rozsudok súdu. Z katastrálneho zákona pritom nevyplýva, že údaje o parcelách registra E, ktoré sú evidované v mape určeného operátu, nie sú záväzné, uvádza sa len, že parcely registra E sú v katastrálnej mape zlúčené do väčších celkov alebo môžu byť rozdelené do viacerých parciel a že hranice pozemkov registra E nie sú v teréne zreteľné.

Takto potom z napadnutého rozhodnutia odporcu nevyplýva, že vykonané dôkazy sú postačujúce pre skutkové zistenia, z ktorých odporca vo svojom rozhodnutí vychádzal.

Pochybil teda krajský súd, keď rozhodnutie odporcu v danej veci považoval za vecne správne a zákonné.

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní. Súdny v správnom súdnictve preskúmajú zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy (§ 244 ods. 1 OSP) a ich úlohou nie je hľadať dôvody, pre ktoré by malo byť rozhodnutie správneho orgánu potvrdené. Ak je rozhodnutie správneho orgánu nepreskúmateľné, súd nemôže nahrádzať jeho dôvody.

Keďže vo veci konajúci a rozhodujúci správny orgán nevykonal právne relevantné dôkazy v záujme náležitého ozrejmenia skutkového stavu veci a ani krajský súd nevykonal žiadne dôkazy, a to ani formou verifikácie vykonaných dôkazov zo strany správneho orgánu, a navyše v dôsledku toho správny orgán i prvostupňový súd vec nedostatočne a tým i nesprávne posúdili, bol dôvod na to, aby odvolací súd zmenil rozsudok krajského súdu, rozhodnutie správneho zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 250l ods. 2, § 250q ods. 2 a § 250ja ods. 3 veta prvá OSP).

V ďalšom konaní odporca súc viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 250ja ods. 4 OSP) vykoná dokazovanie (§ 32 až 34 správneho poriadku) predovšetkým na okolnosti uplatneného nároku (§ 3 ods. 1 písm. m/ zákona č. 503/2003 Z. z.) a následne zistí, či pre výmeru 890 m² z parc. č. 5104 boli splnené podmienky § 3 ods. 1 písm. o/ zákona

č. 503/2003 Z. z., teda či táto časť parcely prešla na štát v rozhodnom období. Odkaz na grafickú časť geometrického plánu č. 241-1-3601-121-77 vyplývajúci z identifikácie parciel vykonanej Správou katastra v Košiciach je v tomto smere podľa názoru súdu nepostačujúci.

Odvolačí súd dáva ešte do pozornosti, že reštitučné zákony nepredpokladajú (neprezumujú) ani jednu z podmienok, stanovených v príslušných ustanoveniach jednotlivých zákonov (v danom prípade § 3 ods. 1, písm. m/, príp. aj písm. o/ zákona č. 503/2003 Z. z.), takže pre úspešné uplatnenie nároku musí oprávnená osoba uplatnený reštitučný titul preukázať.

Po vyhodnotení vykonaných dôkazov (§ 34 ods. 5 správneho poriadku) odporca vo veci znova rozhodne a svoje rozhodnutie aj patričným spôsobom odôvodní tak, aby rozhodnutie zodpovedalo zákonu (§ 46 a § 47 ods. 3 správneho poriadku).

O náhrade trov konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 224 ods. 1, 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP, § 250k ods. 1 OSP a § 250l ods. 2 OSP ako aj § 151 ods. 1 a 2 OSP, nakoľko v súdnom preskúmvacom konaní neboli trovy navrhovateľmi ani ich právnym zástupcom uplatnené a ani vyčíslené.

Od súdneho poplatku sú navrhovatelia v tomto konaní oslobodení (§ 4 ods. 2 písm. z/ zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov).

P o u č e n i e: Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

V Bratislave, dňa 22. apríla 2009

JUDr. Jana Baricová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Peter Szimeth